

Een beter functionerend rechtsbestel?

Inleiding

Thans is het wetsvoorstel voor een kostendekkend griffiestelsel in behandeling. De minister van Veiligheid en Justitie stelt onder meer dat de invoering van kostendekkende griffierechten leidt tot een beter functionerend rechtsbestel, omdat daardoor een meer directe relatie wordt gelegd tussen de rechtszoekende en de rechtspraak.

Stelling:

Invoering van een kostendekkend griffiestelsel leidt tot een beter functionerend rechtsbestel.

*Reactie van **Sander Schouten**, advocaat bij AMS Advocaten en gespecialiseerd in ondernemingsrecht en insolventierecht:*

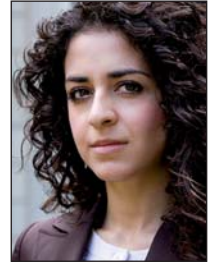

Uit de toelichting op het wetsvoorstel blijkt dat de minister vindt dat rechtzoekenden zelf verantwoordelijkheid moeten dragen voor een goede rechtspraak. Kortom, de kosten voor de rechtspraak dienen volledig te worden betaald door degenen die daar gebruik van maken. Rechtzoekenden moeten dus maar hun eigen boontjes doppen en de rechtspraak zou zo min mogelijk uit de algemene middelen moeten worden betaald. De minister lijkt daarmee te vergeten dat een goed functionerende rechtspraak één van de fundamenten van de rechtsstaat is.

Opvallend genoeg onderbouwt de minister het wetsvoorstel door te stellen dat het rechtsbestel juist beter zou gaan functioneren bij uitvoering van dit wetsvoorstel. Via kostendekkende griffierechten zou een meer directe relatie worden gelegd tussen rechtzoekenden en de rechtspraak. Hoe dit het functioneren van het rechtstelsel zou verbeteren legt hij echter niet uit. Het wetsvoorstel houdt immers hoofdzakelijk een forse kostenverhoging in met alle gevolgen van dien. De laatste reden die de minister in een toelichting aanvoert klinkt dan ook het meest aannemelijk: de voorgestelde veranderingen zullen een bezuiniging van € 240 miljoen opleveren. Deze forse kostenbesparing lijkt dan ook de belangrijkste reden voor dit wetsvoorstel te zijn.

Het lijkt onaannemelijk dat het rechtstelsel beter zou functioneren door dit nieuwe stelsel. Rechtzoekenden zullen worden geconfronteerd met een veel hogere drempel om gebruik te maken van ons rechtsbestel. Dat kan schrijnende situaties tot gevolg hebben. Het is dan ook te hopen dat dit voorstel niet wordt ingevoerd.

*Reactie van **Ahu Sahin**, advocaat bij VMW Taxand, gespecialiseerd in bestuursrecht:*

Het uitgangspunt van een kostendekkend griffiestelsel is fundamenteel onjuist. Men doet alsof het hier gaat om dienstverlening. “Wij, overheid, verlenen u, lieve burger, deze dienst, maar straks alléén als u daar fors voor wilt gaan betalen.” Rechtspraak is geen dienst, het is een recht: het recht van elke burger een geschil voor te leggen aan een onafhankelijke rechter.

Toegang tot een onafhankelijke rechter is één van de fundamenten van onze rechtsstaat. De verhoging van het griffierecht zal met name de rechten van de gewone man (de kleine onderneming) ondermijnen. Dat is onverteerbaar. Zeker wanneer de gewone man wil procederen tegen een overheid. De gewone man zal straks bijvoorbeeld niet in beroep gaan tegen een besluit van een gemeente omdat de kosten niet meer op te brengen zijn. De gemeente kan hierop anticiperen door bezwaren tegen besluiten vrij makkelijk ongegrond te verklaren, omdat de kans dat de betreffende burger in beroep gaat niet groot zal zijn. De kans bestaat dus dat de financiële positie van de burger van invloed zal zijn op de besluitvorming van overheden. Dit voorstel zal de macht van de overheid vergroten. En als de balans zoek is, kan niet gesproken worden van een goed functionerende rechtsstaat.

Voor de helderheid: de ratio achter dit wetsvoorstel is niet het bereiken van een beter functionerend rechtstelsel. Het voorstel is gewoonweg bedoeld als bezuinigingsmaatregel. Maar wie denkt dat toegang van een ieder tot rechtspraak duur is, kent de prijs van een ondermijnde rechtsstaat niet.

*Reactie van **Joost Quant**, advocaat bij Lexsigma Advocaten en gespecialiseerd in het arbeidsrecht:*

Ik ben het in het geheel niet eens met de stelling dat de invoering van een kostendekkend griffiestelsel leidt tot een beter functionerend rechtsbestel. Het is nadrukkelijk de taak van een goed functionerende overheid in een beschaafde samenleving om te zorgen voor een goed en toegankelijk

rechtssysteem. Een goed functionerend rechtsbestel is niet alleen in het belang van zij die procederen maar in ieders belang. De plannen zoals die nu voorliggen zijn mijns inziens in het geheel niet bedoeld om het rechtsbestel beter te laten functioneren, doch uitsluitend ingegeven door de wens om te bezuinigen.

Ik ben juist van mening dat het rechtsbestel minder gaat functioneren wanneer er een kostendekkend griffiestelsel wordt ingevoerd. De drempel om te procederen wordt verhoogd door verhoging van griffierechten. Daarbij ben ik extra kritisch waar het gaat om de bestuursrechter. In feite betekent een kostendekkend griffiestel dat de overheid een extra drempel opwerpt om de rechtmatigheid van overheidsacties te laten toetsen. Dit past niet in een beschaafd rechtsbestel.

Dat degene die procedeert degene is die baat heeft bij die procedure en dus de kosten daarvan dient te dragen, is onjuist. Procedures worden ook gevoerd omdat wetgeving niet altijd even duidelijk is en uitleg en invulling behoeft. Uitspraken dienen daarmee een breder belang dan enkel dat van zij die procederen.

Als er dan toch bezuinigd moet worden, dan ligt die bezuiniging wat mij betreft eerder in een efficiënter opererende rechtspraak dan in een verhoging van het griffiegeld. Door een efficiënter opererende rechtspraak zou de verhoging van het griffiegeld wellicht helemaal niet meer nodig zijn. Ik denk aan snellere doorlooptijden en een (nog) actievere opstelling van rechters tijdens comparities. Een rechter die tijdens een comparitie actief zoekt naar schikkingsmogelijkheden waardeer ik zeer. Helaas is dit niet altijd het geval. Zeker de laatste tijd niet dankzij het modeverschijnsel “wrakingsverzoek”. Men ziet dat rechters (noodgedwongen) voorzichtiger worden met een actieve opstelling tijdens comparities en het geven van hun visie op een zaak uit angst dat men als bevooroordeeld wordt bestempeld.

*Reactie van **Edith Molemans**, advocaat bij Boontje Advocaten en gespecialiseerd in het arbeidsrecht en ambtenarenrecht:*

Ik ben het niet eens met de stelling dat de invoering van een kostendekkend griffiestelsel leidt tot een beter functionerend rechtsbestel en ik sta hier niet alleen in. Onder meer de Orde van Advocaten, de Raad voor de rechtspraak, de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (NVvR) en de Verenigde Nederlandse Gemeenten (NVG) hebben hun bedenkingen uitgesproken over het kostendekkend griffiestelsel, zoals thans verwoord in het wetsvoorstel.

Volgens de Minister zal het innovatieve vermogen van de rechtspraak en van ketenpartners namelijk worden geprikkeld doordat kostendekkende griffierechten een meer directe relatie leggen tussen de rechtzoekende en de rechtspraak. Volgens de Minister zullen door de directe prikkel bovendien voorstellen worden ontwikkeld om in de rechtspraak meer gebruik te maken van digitale middelen om tot effectiever geschillenbeslechting te komen en zullen eenvoudiger procedures worden ingericht.

Hoewel het een goede zaak is dat kritisch wordt gekeken naar het gebruik van rechterlijke procedures en de daarmee verband houdende kosten en ik uiteraard geen bezwaar heb tegen een beter functionerend rechtsbestel, ontbreekt volgens mij een causaal verband in de redenering van de Minister. Daarnaast wegen in mijn optiek de negatieve gevolgen van het wetsvoorstel voor de toegang tot het recht van burgers en het bedrijfsleven niet op tegen de mogelijke voordelen van het wetsvoorstel. (Verdere) rechtsongelijkheid met minder vermogenden is onontkoombaar en het recht op effectieve toegang tot de rechter, welke als kernbeginsel van de rechtsstaat is verankerd in de artikelen 6 EVRM en 47 EU-grondrechtenhandvest, komt volgens mij met de invoering van het kostendekkend griffiestelsel onder druk te staan.

*Reactie van **Christ'l Dullaert**, van Le Tableau (voor tijdelijke en vaste plaatsingen in de advocatuur):*

Was deze stelling maar waar, dan zou toch iedereen van mening zijn dat we dit veel eerder hadden moeten doen! Het is toch altijd weer aardig om te zien, hoe een bezuinigingsmaatregel ‘verpakt’ wordt. Ook de bezuiniger moet aan zijn imago denken.

Indien het voorstel van kracht wordt, moet dit 240 miljoen euro opleveren. Dat is natuurlijk heel veel geld. Op zich is het duidelijk dat we in tijden leven waar er overal klappen vallen en bij niemand komen die klappen nu echt gelegen. Men probeert natuurlijk zo neutraal mogelijk te bezuinigen en misschien nog een bijkomstig voordeel mee te nemen (het wordt efficiënter).

Ik zou het beter vinden – er vanuit gaande dat overal bezuinigd moet worden – dat men deze regeling voor een jaar zou ‘proefdraaien’. Blijkt de maatregel efficiënter en niet onrechtvaardig, dan kun je ermee doorgaan. En anders was het wat het moet zijn: een bezuinigingsmaatregel die een ieder zoveel mogelijk gelijk treft. ■